

UYGUN İŞE YERLEŞTİRME

Dr. Mehmet YÜNCÜ

Amaç

- Katılımcıların, çalışanların kişisel sağlık özellikleri ile işyeri ortam faktörlerini göz önünde bulundurularak çalışanların sağlıklarının korunması ve geliştirilmesi amacıyla yapılacak işlemlere dair bilgi sahibi olmalarını sağlamaktır.

Öğrenim hedefleri

Bu dersin sonunda katılımcılar:

- Uygun işe yerleştirmeyi tanımlar.
- Kişisel sağlık özelliklerinin uygun işe yerleştirmede önemini bilir.
- Çevre ve işyeri ortam faktörlerinin uygun işe yerleştirmede önemini bilir.
- Çalışanların işe giriş ve aralıklı kontrol muayenelerinin uygun işe yerleştirme aşamalarında nasıl kullanılacağına dair bilgi sahibi olur.
- Diğer sağlık personeli görevlerini yerine getirirken “çalışana uygun iş” ilkesine dair bilgi sahibi olur.

UYGUN İŞE YERLEŞTİRME

- Çalışanın sağlık gözetimi

+

- Çalışma ortamı gözetimi

- Kişilerin yaş, cinsiyet, herhangi sağlık sorununun varlığı, eğitimi, alışkanlıkları vb. pek çok özelliği iş ve sağlık ilişkileri bakımından önemlidir.
- Çalışmaya aday olan bir kişinin işe başlamadan önce bir değerlendirmeden geçirilerek niteliklerinin belirlenmesi ve bu niteliklerine uyan bir işe yerleştirilmelidir
- Bu amaca ulaşmak için “işe giriş muayenesi” yapılır.

iş e giriş muayenesi

- Anamnez (sağlık öyküsü) alınır
- Fizik muayenesi yapılır
- Rutin laboratuvar incelemeleri yapılır
- İşin özelliğine göre özel tetkikler yapılır
- Gerekiyorsa koruyucu aşılar yapılır

Bu incelemeler sonunda herhangi patolojik bulgu saptanırsa, kişinin bazı işlerde çalışmaktan alakonması uygun olacaktır.

iş e giriş muayenesi sayesinde kişinin özellikleri ile işyeri koşulları bir arada düşünöldüğünde, **olası bazı sağlık sorunlarının önüne geçilmiş olur.**

- Örneğinin
- **Allerji** öyküsü olan bir kişinin **kontakt dermatit** olasılığı bulunan bir işte (deterjan vb. temizlik maddelerinin çok kullanıldığı bir işte)
- **Akciğer rahatsızlığı** olan bir kişinin **tozlu ortamda**
- **Karaciğer** rahatsızlığı olan bir kişinin **solventlerle,**
- çok **sigara içen** bir kişinin **asbestle** ilgili işte çalışmasının önüne geçilebilir.

- **Uygun işe yerleştirme** ilkesi, koruyucu sağlık hizmetleri yaklaşımı bakımından **birincil düzeyde korumadır**.
- İşe giriş muayenesinin anlamı, bir kişinin bazı işlerde çalışmasını engellemekten çok, **kişinin “niteliklerine uygun” bir işe yerleştirilmesini sağlamak** şeklinde yorumlanmalıdır.

işyeri durum saptaması

- İşyeri hekimi çalışma koşulları ve çalışma ilişkileri hakkında bilgi sahibi olarak "**işyeri risk analizi**" sonuçlarına ulaşmalıdır.
 - Riskli çalışma türlerini saptamalıdır:
 - İşyerindeki riskli çalışma koşullarını bilmelidir
 - İşyerindeki çalışma ilişkileri bilinmelidir
 - İşyerindeki sağlık risklerinin ölçümü yapılmalıdır

İşyerinde yapılması gerekebilecek ölçümler

- Gürültü ölçümü
- Toz ölçümü
- Metal ve gaz ölçümü
- Radyasyon ölçümü
- Termal konfor değerlendirilmesi

- İşe giriş muayenesi ve uygun işe yerleştirme görevi işyeri hekiminin önemli teknik görevlerinden biridir.
- Pek çok kamu kuruluşunun hazırlamış olduğu “sağlık yönergeleri”, yapılacak işin niteliğiyle o işe aday kişinin asgari olması gereken sağlık koşullarını gösteren düzenlemelerdir. İşyeri hekimi gerektiğinde bu kaynaklardan da yararlanmalıdır.

İşe giriş yada periyodik muayene öncesi

- İşyeri durum saptama formu
- İş Akış şeması
- Çalışma ortamı ölçümleri
 - Ortam ölçümleri
 - Kişisel maruz kalım değerleri
- Malzeme güvenlik bilgi formları
- Risk değerlendirme sonuçları

- İŖe giriŖ muayenesini iŖyerinden sorumlu **iŖyeri hekimi** tarafından yapilir
- **iŖyeri hekiminin olmadığı durumlarda** sirasıyla TSM, Aile Sağlığı Merkezi (ASM), meslek hastalıkları hastanesi, devlet hastaneleri ve diğer özel sağlık kuruluŖlarında yapılmalıdır.

İlgili yönetmelik maddesi

- İşyeri hekimi veya yasal mevzuata göre işe giriş muayenesini yapmakla yetkili hekim tarafından ilgili Yönetmelik kapsamındaki işyerlerinde çalıştırılacaklara bu yönetmeliğin Ek-2'sinde bulunan “**Ağır ve Tehlikeli İşlerde Çalışacaklara Ait İşe Giriş / Periyodik Muayene Formu**” ve bu yönetmelik kapsamı dışındaki işyerlerinde çalıştırılacaklara diğer bir ilgili Yönetmeliğin Ek-7'sinde bulunan “**İşe Giriş/ Periyodik Muayene Formu**”nu yasal mevzuata ve mesleki kurallara uygun olarak gerekli tıbbi muayene ve tetkikleri yaparak veya yaptırarak doldurur.
- Formun ‘**Kanaat ve Sonuç**’ Bölümünü doldurup kanaatini belirterek tarih atıp imzalamalıdır.

İŞE GİRİŞ / PERİYODİK MUAYENE FORMU

İŞYERİNİN :

Unvanı:
SGK Sicil No:
Adresi:
Tel No:
Faks No:
E-posta:



İşe giriş/periyojik muayene olmayı kabul ettiğimi ve muayene sırasında verdiğim bilgilerin doğru ve eksiksiz olduğunu beyan ederim.

Çalışanın Adı Soyadı
İMZA

Fotoğraf

CALISANIN :

Adı ve Soyadı:
T.C.Kimlik No:
Doğum Yeri ve Tarihi:
Cinsiyeti:
Eğitim Durumu:
Medeni Durumu: Çocuk Sayısı:
Ev Adresi:
Tel No:
Mesleği:
Yaptığı iş (Ayrıntılı olarak tanımlanacaktır) :

Çalıştığı bölüm:

Daha önce çalıştığı yerler (Bugünden geçmişe doğru):

İşkolu :

Yaptığı iş:

Giriş-çıkış tarihi:

1.

2.

3.

Özgeçmişi :

Kan grubu:

Konjenital/kronik hastalık:

Bağışıklama:

- Tetanoz:

- Hepatit:

- Diğer:

Soy geçmişi:

Anne :

Baba :

Kardeş :

Çocuk:

TIBBİ ANAMNEZ :

1. Aşağıdaki yakınmalardan herhangi birini yaşadınız mı?

Hayır

Evet

- Balgamlı öksürük
- Nefes darlığı
- Göğüs ağrısı
- Çarpıntı
- Sırt ağrısı
- İshal veya kabızlık
- Eklemlerde ağrı

2. Aşağıdaki hastalıklardan herhangi biri için teşhis konuldu mu?

Hayır

Evet

- Kalp hastalığı
- Şeker hastalığı
- Böbrek rahatsızlığı
- Sarılık
- Mide veya on iki parmak ülseri
- İşitme kaybı
- Görme bozukluğu
- Sinir sistemi hastalığı
- Deri hastalığı
- Besin zehirlenmesi

3. Hastanede yattınız mı?

Hayır

Evet ise tanı.....

4. Ameliyat oldunuz mu?

Hayır

Evet ise neden?.....

5. İş kazası geçirdiniz mi?

Hayır

Evet ise ne oldu?.....

6. Meslek hastalıkları şüphesi ile ilgili tetkik veya muayeneye tabi tutuldunuz mu?

Hayır

Evet ise sonuç.....

7. Maluliyet aldınız mı?

Hayır

Evet ise nedeni ve oranı.....

8. Şu anda herhangi bir tedavi görüyor musunuz?

Hayır Evet ise nedir?.....

9. Sigara içiyor musunuz?

Hayır

Bırakmışay/yıl önceay/yıl içmişadet/gün içmiş

Evetyıldıradet/gün

10. Alkol alıyor musunuz?

Hayır

Bırakmışyıl önceyıl içmişsıklıkla içmiş

Evetyıldırsıklıkla

FİZİK MUAYENE SONUÇLARI :

a) Duyu organları.

- Göz
- Kulak-Burun-Boğaz
- Deri

b) Kardiyovasküler sistem muayenesi.

c) Solunum sistemi muayenesi.

ç) Sindirim sistemi muayenesi.

d) Ürogenital sistem muayenesi.

e) Kas-iskelet sistemi muayenesi.

f) Nörolojik muayene.

g) Psikiyatrik muayene.

ğ) Diğer.

-TA: / mmHg

-Nb: / dk.

-Boy: Kilo: Vücut Kitle İndeksi:

LABORATUVAR BULGULARI :

- a) Biyolojik analizler.
 - Kan
 - İdrar
- b) Radyolojik analizler.
- c) Fizyolojik analizler.
 - Odyometre
 - SFT
- ç) Psikolojik testler.
- d) Diğer.

KANAAT VE SONUÇ* :

- 1-işinde bedenen ve ruhen
çalışmaya elverişlidir.
- 2- **sartıyla çalışmaya elverişlidir.**

...../...../.....

*Yapılan muayene sonucunda çalışanın gece veya vardiyalı çalışma koşullarında çalışıp çalışamayacağı ile vücut sağlığını ve bütünlüğünü tamamlayıcı uygun alet teçhizat vs... bulunması durumunda çalışan için bu koşullarla çalışmaya elverişli olup olmadığı kanaati belirtilecektir.)

İMZA

Adı ve Soyadı:

Diploma Tarih ve No:

İşyeri Hekimliği Belgesi Tarih ve No:

- **Ağır ve Tehlikeli İşlerde Çalışanların Sağlık Raporu:** İşyeri hekimi, işyeri ortak sağlık birimi, İSGB, OSGB, işçi sağlığı dispanserleri, bunların bulunmadığı yerlerde **sırasıyla en yakın Sosyal Sigortalar Kurumu, Sağlık Ocağı, sağlık ocağının kaldırıldığı yerlerde aile hekimi, hükümet veya belediye hekimleri tarafından verilir.**
- Doktor raporu almadan işçi çalıştırmak ve yönetmeliklerde belirtilen yaş gruplarına uygun olmayan işçileri çalıştırmak yasaklanmıştır.

- 4857 Sayılı İş Kanun’da “**maden ocakları ile kablo döşemesi, kanalizasyon ve tünel inşaatı** gibi yeraltında veya su altında çalışılacak işlerde; **on sekiz yaşını doldurmamış erkek ve her yaştaki kadınların çalıştırılması yasaklanmıştır.**”

ÇOCUK VE GENÇ İŞÇİLERİN ÇALIŞTIRILMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK'ten

- Genç işçi : 15 yaşını tamamlamış, ancak 18 yaşını tamamlamamış kişi
- Çocuk işçi : 14 yaşını bitirmiş, 15 yaşını doldurmamış ve ilköğretimini tamamlamış kişi
- Çocuğun ve genç işçinin işe yerleştirilmesinde ve çalışması süresince güvenliği, sağlığı, bedensel, zihinsel, ahlaki ve psikososyal gelişimi, kişisel yatkınlık ve yetenekleri dikkate alınır.

Çocuk İşçilerin Çalıştırılabilecekleri Hafif İşler

- 1. Düşme ve yaralanma tehlikesi olabilecek şekilde çalışmayı gerektirecek olanlar hariç **meyve, sebze, çiçek toplama işleri**,
- 2. **Kümes hayvanları besiciliğinde yardımcı işler ve ipek böcekçiliği işleri**,
- 3. Esnaf ve sanatkarların yanında **satış işleri**,
- 4. **Büro hizmetlerine** yardımcı işler,
- 5. **Gazete, dergi ya da yazılı matbuatın dağıtımı ve satımı işleri** (yük taşıma ve istifleme hariç),
- 6. Fırın, pastane, manav, büfe ve içkisiz lokantalarda **komi ve satış elemanı** olarak yapılan işler,
- 7. Satış eşyalarına **etiket yapıştırma ve elle paketleme işleri**,
- 8. Kütüphane, fuar, panayır ve sergi yerlerinde yardımcı işler (yük taşıma ve istifleme hariç),
- 9. Spor tesislerinde yardımcı işler,
- 10. Çiçek satışı, düzenlenmesi işleri.

Sağlık Sorunlarına Göre İşçilerin Çalıştırılmaması Gereken İşler

Sağlık Sorunları	Çalıştırılmaması Gereken İşler
Koroner arter hastalığı (KAH) olanlar	<ul style="list-style-type: none">• Karbonmonoksit (CO),• Arsenik,• Azot bileşikleri,• Kurşun,• Kükürtlü hidrojen,• Talyum vb. gibi kimyasallarla• Yüksek tempolu ve aşırı efor gerektiren işlerde çalıştırılmamalıdır.

Hipertansiyon (HT) hastalığı
bulunanlar

- Yüksekte (vinç operatörlüğü vb.),
- Regülasyonunda sorun varsa gece işinde çalıştırılmamalıdır.

Kronik obstrüktif akciğer
hastalığı (KOAH) olanlar

- Fosgen,
- Berilyum,
- Arsenik,
- Manganez,
- Azot dioksit,
- Amonyak,
- Nikel karbonil,
- Organik fosfor bileşikleri,
- Kurşun,
- Karbon sülfür,
- Kükürtlü hidrojen,
- Talyum,
- Vanadyum,
- Klor,
- Flor,
- Aldehitler,
- Silisyum dioksit,
- Asbest vb. gibi maddelerle çalıştırılmamalıdır.

Kronik karaciğer hastalığı olanlar	<ul style="list-style-type: none">• Kurşun,• Beyaz fosfor,• Civa,• Manganez,• Talyum,• Toksik gazlar,• Solventler,• Organik fosfor bileşikleri vb. gibi kimyasal maddelerle çalıştırılmamalıdır.
------------------------------------	---

Diyabetli hastalar	<ul style="list-style-type: none">• Kurşun,• Organik fosfor bileşikleri,• Karbon sülfür,• Talyum,• Metil klorür,• Karbon tetraklorür,• Toksik gazlarla• Regülasyonunda sorun varsa gece işinde ve vardiyalı işlerde çalıştırılmamalıdır.
Peptik ülserli hastalar	<ul style="list-style-type: none">• Karbon sülfür,• Toksik gazlarla ve• Vardiyalı işlerde çalıştırılmamalıdır.
Kronik böbrek hastalığı olanlar	<ul style="list-style-type: none">• Civa,• Talyum,• Kurşun,• Kadmiyum,• Beyaz fosfor,• Solventlerle yapılan işlerde çalıştırılmamalıdır.

<p>Kan hastalıkları (anemi, lösemi vb.) olanlar</p>	<ul style="list-style-type: none">• Mangan,• Kurşun,• Talyum,• Toksik gazlar,• Solventlerle yapılan işlerde çalıştırılmamalıdır.
<p>Nörolojik hastalığı olanlar</p>	<ul style="list-style-type: none">• Karbonmonoksit (CO)• Pestisitler,• Halojenli kimyasallar,• Solventler,• Alüminyum,• Arsenik, Kurşun, Civa, Manganez, Karbondisülfür, Toluene vb kimyasallarla ve• Gece işlerinde, tek başlarına ve• Yüksekte çalıştırılmamalıdır.

Psikiyatrik hastalığı olanlar	<ul style="list-style-type: none">• Mangan,• Kurşun,• Talyum,• Toksik gazlar vb. gibi kimyasallarla yapılan işlerde,• Kapalı, dar alanlarda, tek başlarına ve• Yüksekte çalıştırılmamalıdır.
Hareket sistemi hastalıkları olanlar	<ul style="list-style-type: none">• Ergonomik olmayan koşullarda çalışılan işlerde• Bedensel engelliler (organ kaybı olanlar, protez kullananlar, görme bozukluğu olanlar) uygun olmayan yerlerde, çalıştırılmamalıdır.

Her işyerinde yukarıdaki sağlık sorunlarına sahip kişilerin çalıştırılabileceği başka işler vardır.

Tozlu işlerde çalışması sakıncalı olanlar

- Dolaşım sistemi hastalıkları (kalp yetmezliği, hipertansiyon),
- Solunum fonksiyonu bozuklukları,
- göğüs kafesi deformiteleri (solunumu zorlaştıran)
- kronik akciğer hastalıkları; bronşit, bronşial asthma, amfizem, plörit, fibrötik ve granülomatöz değişiklikler.
- Pnöмокonyozlar.
- Tüberküloz geçirenler (aktif, inaktif).
- Aşırı şişmanlık.

- **Tozlu işlerde çalışanlara işe giriş muayenesi;**
 - öz geçmiş, soy geçmiş, fizik muayene, solunum sistemi muayenesi, dolaşım sistemi muayenesi.
 - Tozlu işlerde çalışanlara ek laboratuvar muayenesi; vital kapasite, zamanlı vital kapasite, solunum fonksiyon testleri, akciğer grafisi (35x35 cm. en az 200 mA'lik röntgen cihazı ile).

Yüksekte yapılan işlerde çalışamayacaklar

- Kadınlar, 18 yaş altında olanlar, bedensel engelliler,
- Kronik hastalar; dolaşım sistemi hastalıkları (hipertansiyon, hipotansiyon, arterioskleroz, kalp ritim bozukluğu, kalp yetmezliği, geçirilmiş MI), böbrek hastalıkları, D.M., nörolojik hastalıklar (epilepsi), psikiyatrik hastalıklar,
- Baş ve boyun travması geçirenler, ilaç, alkol ve uyuşturucu alışkanlığı olanlar, görme bozukluğu, vertigo semptomu olanlar.

- **Yüksekte çalışacak olanlara işe giriş muayenesi;**

- öz geçmiş, soy geçmiş, fizik muayene, baş-vücut denge işlevinin muayenesi, görme ve işitme muayenesi.
- Yüksekte çalışacak olanlara ek laboratuvar muayenesi; EKG, metabolizma (kan şekeri), kreatinin, hemogram, tam idrar tetkiki, akciğer grafisi (toz riski varsa) ve odiografi (gürültü riski varsa)

Aralıklı (periyodik) kontrol muayeneleri

- Çalışanların sağlığını korumada
 - İşyeri ortam risklerinin denetim altına alınmasında
 - Sağlık sorunlarını erken yakalamada **önemlidir**
- İşin ve riskin niteliğine göre aralıklı muayene sıklığı değişmektedir**
- Ayrıca risklere uygun olarak **ek ve tamamlayıcı tetkikler** gerekebilir (kan, idrar, portör, odiyometrik, radyolojik vb.)

6331 sayılı iş sağlığı ve güvenliği kanunu, madde 15

- **Sağlık gözetimi**
- **MADDE 15 – (1) İşveren;**
- a) Çalışanların işyerinde maruz kalacakları sağlık ve güvenlik risklerini dikkate alarak sağlık gözetimine tabi tutulmalarını sağlar.
- b) Aşağıdaki hallerde çalışanların sağlık muayenelerinin yapılmasını sağlamak zorundadır:
 - 1) İşe girişlerinde.
 - 2) İş değişikliğinde.
 - 3) İş kazası, meslek hastalığı veya sağlık nedeniyle tekrarlanan işten uzaklaşmalarından sonra işe dönüşlerinde talep etmeleri hâlinde.
 - 4) İşin devamı süresince, çalışanın ve işin niteliği ile işyerinin tehlike sınıfına göre Bakanlıkça belirlenen düzenli aralıklarla.

- (2) Tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde çalışacaklar, yapacakları işe uygun olduklarını belirten sağlık raporu olmadan işe başlatılamaz.
- (3) Bu Kanun kapsamında alınması gereken sağlık raporları, işyeri sağlık ve güvenlik biriminde veya hizmet alınan ortak sağlık ve güvenlik biriminde görevli olan işyeri hekiminden alınır. Raporlara itirazlar Sağlık Bakanlığı tarafından belirlenen hakem hastanelere yapılır, verilen kararlar kesindir.

*teşekkür
en*